اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

د کتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وري ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

۱- سریزه ۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی ٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي ۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی ۲۰
۶- بیغرضه شوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی. ۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای. ۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی. ۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ور وسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰
۱۱- د تقلید رد ٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	

۱۳- د تقليد اصطلاحي معنیٰ ۴۵

۱۴- تقليد کله شروع شو ۵۲

۱۵- د تقليد رد د سلف صالحينو څخه او د امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائيد ۶۶

۱۶- د اختلاف په وخت کې د حل لاره ۹۷

۱۷- د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده- ۱۰۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادى له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة فى النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« مونږ وویل کوز شئ جنت څخه ټول نوکه تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي »

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکی:

« قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدىٰ القرآن » تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱ /

« ابوالعالية ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې تولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«موږ نه يې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سوره سبا (۲۸) نو موږ ټول دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او د ده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او د ده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته دا حکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ « سورة التغابن: — ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی»

او الله تعالیٰ فرمائي:

«يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال دا چي تاسو اورئ»

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ». سورة المائدة (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ــــ د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ». که تاسو وګرځېدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (۷۱) -

«او مؤمنان سړی او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دی امر کوی په نيکی او منعه کوی له بدی څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی نو دا چي الله په دغه کسانو رحم وکړی. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ريښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمايي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي ياست ورڅخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه يې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي •.

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وكړي الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته ووايه چي د الله اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ كه دوى په شا وگرځېدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي.

نو معلومه شوه چي څوك وائي: زه د الله تعالى بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت منل كوي او كه چا د الله تعالى د رسول وانه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى وويل چي" الله كافرانو سره محبت نه كوي" او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم اطاعت او تابعداري كښي د فلاح او اطمنان شروند دى.

الله تعالى فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي كوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام – ۵۰ –

اى محمده! ورته ووايه چې زه تاسو ته دا نه وايم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چې زه فرښته يم زه تابعداري نه کوم مگر د هغه شي چې ما ته يې وحي کيږي. ورته ووايه چې آيا برابر دي ړوند او ليدونکي».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف – ۲۰۳ –

او کله چې را نه وړې دوى ته يو ايت نو وايي چې ولې يې ته پخپله نه جوړه کوې ورته ووايه چې زه يواځې د هغه تابعداري کوم چې ما ته يې زما د رب له لوري وحي کيږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ايمان راوړي.

د رسول الله صلى الله عليه و سلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چې د مثال په توگه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى:
څه شي باندى چي ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شى څخه مى چي منعه کړي ياست د هغي څخه منعه شئ".

بل روايت کښي راځي:

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار".

انس رضى الله عنه نه روايت دى چي نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "دري خبري نه دي چي چاکښي وو نو د ايمان خوږ والي به پري ومومي چا ته چي الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي، او څوک چي د چا سره محبت کوي يوازي د الله لپاره وي او چا چي دا بده وګڼله چي کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چي الله ور څخه خلاص کړېدى لکه څنګه چي دا بده ګڼي چي اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذی نفسی بیده لایؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لماجئت به". الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه پرې راغلی یم؟

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث يې واخیست مؤمن دی او که حدیث يې پرېښود او د خپل خواهش يې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لایؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیء علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پدې کښې موچې څه حلال و مینډل هغه به حلال کړو او پدې کښې چې څه حرام و مینډل هغه به حرام کړو، — او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي. -

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو څخه څرکم ندي ځکه چي دوی هم په د بروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چي کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نده بلکي د بروځایونو کښي احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

هم دا رنګه بل روایت کښي راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله ددغه قوم ځخه دده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووایئ چې ته دروغ وائي او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ورباندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما يې ومنل او د هغه دین تابعداری يې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلي یم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حديث کښې راځي :

«عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل :

زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چې انكار يې وكړ. صحابه ؤ وويل: څوك انكار كوي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دي او دا ځكه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په اتباع كښې كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پرې ايښې دى لكه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یو کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع

آرمان كوي

الله تعالیٰ فرمایي:

,,وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ،،

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زمونږ ربه موږ ته دی نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداری به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه وُ كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته،،.

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ د دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلي هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سورة النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالی فرمایي:

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

اوالله تعالی فرمائي:

"تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ".

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهېږي په دی کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمائي:

"فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ" سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی وویرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوی چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته درد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالک عذاب ورسیږي .

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښي داسي لیکي :

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو سبیله و منهاجه و طریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود علی قائله وفاعله کائناً من کان کما ثبت فی الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال : "من عمل عملاً لیس علیه أمرنا فهو رد" ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصیبهم فتنة " ای فی قلوبهم من کفر او نفاق او بدعة (او یصیبهم عذاب الیم) ای فی الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسیر ابن کثیر ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امر دی چي هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار ، طریقه ، طرز عمل او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کیږي نو هغه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلیږي به او کوم چي مخالف وي نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندي رد کیږي هر څوک چي وي .

لکه چي په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نورو کتابونو کښي

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نۀ ؤ نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې ارومرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زموږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې د ینی درسګاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او ورته وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زموږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمائي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلك ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونکړځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي ونه ومومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلك نزهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبیاستا نیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښي دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه " . رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښي دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دوارو کښې دی او په دې دوارو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هېڅکله الله ته هېڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلکې يوه هغه بدعت دى او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنا ئې ووېله بيا ئې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښې بدې دې هغه نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښى راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چا چې زمونږ په دې دين کښې نوى کار پيدا کړ چې د دى څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښى راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې داوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول « الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی ... » فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دیناً .
اصول فی البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګڼه نو ده ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم » . رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسي ته دين پوره او بس شوی دی".

همدارنګه يو بل روايت کښې راځي:

"عن مجاهد قال دخلت مع عبدالله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبدالله بن عمر من المسجد وقال: أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذي

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چې زه د عبدالله بن عمر رضي الله عنهما سره يو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبدالله بن عمر د جومات نه ووت او وې ويل: مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په وخت کښې د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبدالله بن عمر بدعت ووايه.

نو که اسلام کښې چېرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبدالله بن عمر رضي الله عنهما به ورته ښه کار ويلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نه وه.

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم نه دی کړی نو دا بدعت دی.

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده.

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری يې په هرڅه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وېي ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به يې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته يې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

عن مجاهد عن عبدالله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبدالله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبدالله: أُحدّث ك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبدالله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به يې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وايي چې عبدالله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبدالله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئلُ عبدالله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامی ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّى الله عليه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبدالله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبدالله بن عمر څخه يې د حج په هکله د عمرې پوښتنه کوله عبدالله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورځنه منع کول عبدالله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تا بعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی.۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښي د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله - افسوس د هغه چا په حال چي د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښي د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبري، د امام او پیشوا خبري او داسي نور بې دلیله خبري او اقوال مني او احادیث پر بېږدي .

همدارنګه بل روایت کښي راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال : فعاد ابن اخیه یخذف فقال : أُحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أُکلمك ابداً » - رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چي د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلي یې دي : چي دا د وړي کیڼکۍ ګوزار نه ښکار صعوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ماتوي او سترګه را اوباسي». سعید وايي چې د عبدالله ورارة بیا دا کوزارونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزارونه کوې؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارک فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا ښکیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل چې دا څوک دی؟. ما ورته وویل چې عبدالله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دې اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایۍ پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملايانو او يا عوامو په څېر نه ؤ چې کله ورته حديث وويل شي نو هيڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک ليدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لويه دعوه لري خو کله چې ورته د دغه رنګ حديث ويل شوی نکه عبدالله بن عمر ته چې وويل شو نو هيڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء يې کړې ده وقد جربنا بذلک مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا ديوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حديث جواب ورکړ هغه سړي وويل چې عمر او ابوبکر داسې ويلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته وويل:

يوشک ان تنزل عليکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله عليه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسير أضواء البيان ص۵۱۶ ج ـ ۷ ـ

مجموع فتاویٰ شيخ الاسلام ص۲۱۵ ج ـ ۲۰ ـ

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تيږې راووريږي زه وايم چې رسول صلی الله عليه وسلم داسې ويلي او تاسو وائئ چې عمر او ابوبکر داسې ويلي دي"۔

نو صحابه ؤ د حديث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول دا سي بدګمانه چې ورته يې وويل آسمان نه به در باندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زمانه مقلدین يې ليدلي وای نوځه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير، فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای نو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانيې غوږونو نيما يې پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايئ پورې پورته کړه ـ

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چې حیا ټول خیر دی او یا بی شکه حیا ټول خیر دی نو بشیر بن کعب وویل مونږ په خینو کتابونو او یا حکمت کښی لیدلي دي چې ځینی د حیا نه سکون او وقار دی الله تعالی لره او ځینی ضعف دی نو عمران بیا حدیث و وایه او بشیر بیا خپله خبره وکړه تر دی چې دا خبره ئې دوه یا دری ځل وکړه نو عمران داسې په غصه شو چې سترګی ئې سری شوی او وئې ویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث بیانوم او ته پکښی د کتابونو خبری کوی ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یاد ونه کړه الله تعالی په خپلو بندگانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکی که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه گمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

« عبد الله بن ثابت نه روايت دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دى په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښى دى که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو ارومرو به ګمراه شئ » .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدى چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی د هغه مثل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حديث کښی راځی :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لوكان موسى حياً بين اظهركم ماحلّ له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری موو کړه او زه مو پریښودم نو د سمی لاری نه به بي لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یي مینده لای وای نو ارو مرو به یي زما تابعداری کړی وه؛

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دیل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکښې د پر زیات خبرې وشوې دي هکښې ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې څینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسائل زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات رامنځته شو یدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه د ډېر لېرې شوي دي دا ځکه را موږ په هکله دومره غلو او زياتي شروع شويدي چې د هغوئ اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زياتو خلکو اقوال د قرآن او حديث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې منل کېږي چې تر به وائي د غه اقوال اسماني وحي ده عام خلك د دين سره دومره نا آشنا شويدي چې د يوه متل او قرآن ترمنځ يا د يوه شعر او حديث تر منځ يا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هيڅ تميز نشته بلکې که څوک ترې په چا ته په ديني مسئله کښې يو قرآني ايت يا نبوي حديث بيان شي نو هغه به سمدستي د دې په مقابله کښې د يوه عالم قول يا د عبدالرحمن بابا يو شعر پېش کړي . عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې ليدلي دي چې کله ورته يو حديث وويل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حديث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حيران يو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دليل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږې او داسې کوې نو دا هم يو مصيبت دی او که پوهېږې او سره د پوهې داسې کوې نو بيا خود ډېر لوی مصيبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شویدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائی لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راځي یعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارویو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائی ، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبره منل دی بی دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة ـ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قيم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص ٧ ج - ١

« خلکو پدي اجماع کړيده چي مقلد په علماؤ کښي نه شمېرل کېږي او علم د حق معرفت دی په خپل دليل باندی » .

په قرآن کريم کښی داسي آيتونه ډېر زيات دي چي علماء په هغي باندې د تقليد په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالی فرمايي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله .... الآية « (التوبه - ٣١ -)

ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پيران په ربوبيت نيولی دالله نه سوا « .

دغه آيت چي کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسير کښی يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چي مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ايا داسې نه وو چي هغوی به هغه څه حرام کړل چي الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدي بن حاتم وويل چې هغه ماسې وه نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وويل:

« فتلك عبادتهم ». « همدا د هغوی عبادت وُ.

رواه احمد والترمذي.

نو دی نه معلومه شوه چې يهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دليله تقليد کړی وُ او همدغه تقليد شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقليد کوی هغه يې په ربوبيت ونيوه.

او الله تعالى فرمايي:

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝» سورة زخرف ۲۳.

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هيڅ يوه کلی کښې ويره ونکی ندی ليږلي مګر هغو عياشو خلکو ويل چې مونږ خپل پلاران په يوه دين موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری يې بې دليله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالى فرمايي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦ــ ١٦٧ـ

کله چې بيزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يو ځل دنيا ته واپس شوی وای نو ددوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوی دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالى فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَائُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة ــ ١٠٤ـ

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چي خپل پلاران موږ پري مو ندلي دي. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وائي چي ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وُ نو موږ ئې سمه لار ه ورکه کړیوه»

علامه شنقیطی د دی ایت لاندي لیکی:

ومثل هٰذا فی القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة •

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدي ډول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن کریم کښی ډیره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدي آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چې دخپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلی دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وُ .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله الانصاف ص۷۰ کښې لیکی:

اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیرمجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه.

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پیړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندی وائي:

فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من أن یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبي حنیفة اوجمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی اوجمیع أقوال أحمد اوغیرهم ولم یعتمد علی ماجله فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیرسبیل المؤمنین.

هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پیژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وو تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یوائې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنيفه ټول اقوال واخيستل يا يې د مالك ټول اقوال واخيستل يا يې د شافعي ټول اقوال واخيستل، يا يې د احمد ټول اقوال واخيستل او يا يې د بل چا ټول اقوال واخيستل او په هغو احكامو يې اعتماد ونه كړ چې په كتاب او سنت (قرآن او حديثو) كښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وكړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري يې وكړه.

علامه خجندي ليكي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هديت السلطان ص٨

او دا مذاهب د بدعت كارونه دي چې د درې صديو (پيړيو) څخه وروسته پيدا شوي دي.

امام ابن قيم رحمه الله د تقليد او مقلدينو په هكله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ .

اعلام الموقعین ص ۱۸۹ ج — ۲

دا د تقلید بدعت څلورمی صدی چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلي ده ورسته پیدا شوی نومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو رجوع (دبیځو عورتونو) او وینی او مالونه رواکوی، او ناروا کوی او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښي ډیر سخت مقام دی چي په الله هغه څه ویل چي پرې نه پوهیده بیا به په دی پوه شي چي مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکی:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص ۴۸۸-۴۸۹ ج — ۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی او که څوك د دی خلاف دعوه لری نو موږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی را په ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی".

همدا رنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود ګڼي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دوله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکینې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین د چا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو او که نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه د چا په مذهب وو؟ د هغه پلار د چا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ئې لو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیمو او ورستنیوخلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږې؟ آیا په قبر کښې به تا څخه داپوښتنه کیږي چې ته دچا په مذهب وې ایا د قیامت په ورځ به تا څخه داپوښتنه کیږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به داپوښتنه کیږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟ ـ ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څیر نور ډیر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وایې چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړکړی ؤ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟ . او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ؤ؟ ولی دی زما د رلیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ؤ ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ؤ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تیرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه ورځې څخه مخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیاته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري.

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدۍ په هکله داسې وائي:

«وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دې نه ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي.

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره لکه بېړۍ هرځوا ته روانی وی هغوی به هماغه لوري ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به هم ومنم او د بل چا به نه منم اګر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغو به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبرې یې ټینګه کړې وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره رانقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي:

«البیعان با لخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

، اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې ترڅو جلا شوي نه وي».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثين وايي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وي. او ابوحنيفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما أخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص۲۳٦ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل أخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پیدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فی ترديد مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعي فی هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبی حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمودحسن الديوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی کم دارنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د ډېر علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او د یونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ځینو علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـــا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا يـة
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسُلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علـة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفىٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هغه علماوٌ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دې تاسو نه ستاسو بيماری ليری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيك بختئ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شي، نه د اثير په تصانيفو كښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديځانو كښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی كتابونو پاڼې تالپاره سو تيار ی دی او ړنا نده، لا صدر شرحی كښې د سينې پراخی نشته، بلكې ستاسو سينو كښې له دې نور هم درد زيات شو، كله چې دا كتابونه د شمس بازغه

بنكاره شي نو هيڅ رڼا پكښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذكاء زيا ته تياره ده، او سُلم كتاب لتور هم را نسكته كول كوی، او پوره ته خواته تاسو نشی پوره ته كولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډیر شوی دی، نو د شرعی پـه عـلم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیرالنبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زموږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کېږي او ځینې به پرې منودل کېږي غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

دوهم نمکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فإنه لا أسوة فی الشر «اعلام الموقعین ص۱۷۶ ج۲ تفسیراضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښي دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرک تا بعداری نښته».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل مايقولونه»

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - «دغه څلور امامان دي چې خلک يې ددوی په هره خبره کښي د تقلید څخه منع کړی دی» -

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲.

څلورو امامانو (ابوحنيفة، مالك، شافعي اواحمد) دخپل تقليد څخه خلك منع کړی دی اوچاچې د هغوی اقوال بې دليله واخيستل هغه ته امامانو بد ويلی دی».

علامه شنقيطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذی يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولوكانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليد هم الذی منعوا منه و نهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې رونړ تقليد چې ځينې هغه متعصبين خلك يې كوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وُكړی چې هغوی تقليد منع كړی دی او دوی يې تقليد كوی.

امام ابو حنيفه وائي:

لا ينبغي لمن لم يعرف دليلي ان يفتي بكلامي»

حجة الله البالغة ص۲۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دليل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی».

نو اوسنی حنفيان دا امام ابو حنيفه د دی قول نه مخالف دی ځكه چې د هغه دلائل ورته په ډيرو ځايو كښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی وركوی.

امام ابو حنيفه وائي:

اذا قلت قولاً وكتاب الله يخالفه فاتركوا قولي لكتاب الله.

كله چې ما څه خبره وكړه او د الله د كتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله كتاب لپاره پريږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

مل ۱۹

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ۵۵۴ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص ۶۸ ج ۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالک رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم». فتح المجید ص۱۸۶

«زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بېرته واپس کېږی او نه منل کېږي غیر د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه».

امام مالک وائي :

«انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه». تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۶۰.

«بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائې خلئ او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پرې یې ږدئ».

امام شافعی رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذى يطلب العلم بلا حجة كمثل حاطب ليل يحمل حزمة حطب وفيه افعى تلدغه وهو لا يدرى».

اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دليله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را تولوی يوه کيږده راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه يې وچيچی او دا پرې نه پوهيږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحديث فهو مذهبى» تفسير اضواء البيان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حديث صحيح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون على ان من استبانت له سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم لم يكن له ان يدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعين لابن القيم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړېده چې چاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د يو چا د قول له امله پرېږدي».

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحديث بما يخالف قولى فاضربوا بقولى الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«کله چې صحیح حدیث راغي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې اېښی وي نو هغه زما قول دی».

امام احمد وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج ۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج ۲۰

«زما تقلید هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو څخه) او وائي چې «دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالي څخه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلیدوي».

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدری ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فی قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجید ص۴۶۰

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت يې پيژندلی دی او بيا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمايي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسېږي» آيا ته پوهېږی چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځينی خبری رد کړي (قبولې او عملي يې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پيدا شي او هلاک به شي».

نو دا هغه غلو راماماًن دي چې د دوی مقلدين يې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د رهواره پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج ۲

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ص٤٩٤ ج ۷ اعلام الموقعین ص۱۳۰ ج ۲

"د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اي من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچې په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا تا چې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره و ؟ که يې وويل چې : هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . او که ويې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې دليله حکم) ويني توی کړي او فرجونه (ښځې) دې روا کړي او مالونه دې لوټ کړل حال دا چې دا کار الله تعالیٰ بې دليله حرام کړی دی . الله فرمايلي دي : ايا تاسو سره پدی څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
اى خلکو تاسو پر کوم دليل دا زمونږ دين هغوخلور و
امامانو پورى تړلى دى چې زما په نزد د هغوى په فضيلت
کښى هيڅ شک نشته هغوى په مشرق او مغرب کښى د دين
علماء دى او د فضيلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوى هم د نورو خلکو غوندى دي چې د هغوى خبره دليل
ندى او نه يې تقليد سباورځې لپاره ختم کته لرى او دى امامانو
دا هم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسې دليل دى چې هرڅوک
پرى هدايت مومي.
ملا على القارى حنفي وائي :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً
او شافعياً او حنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص١٦
په دى امت کښى هيچا باندى دا لازم ندي چې يا دى حنفي
وي او يا دى مالکي وي او يا دى حنبلي وي.
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهى په
اصولو "التحرير" کښى ليکى :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي و يذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گڼل په ځان باندی ضروري ندي ځکه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالى واجب کړي او نه د هغه رسول چې يو څوک دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښي دی په هرڅه کښي د هغه تقليد کوي او د نورو سرو چې څه وي هغه دی پريږدي ".

علامه خجندی ليکی :

"وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخکينو او وروستينو څخه زيات خلك چې كافرشوی دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي ".

خجندی بل ځای كښي ليكی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو پر هكله زړخله افسوس دی چې کتابونه یې ډک کړيدی او خلک پری ګمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چې دوی دخلورو امامانو تقليد اومعلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نوروخلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لکه چه دغه امام ته يې رالبرل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کيږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها*

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پرځينو مسائلو کښې د هغوى فهم او اجتهاد و نه دي او د دى رأيو او اجتهادونو پوهې تابعدارې پر هيچا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدى کښې حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلي امامان يوى مسألى خواته تللى دي او بيا ورته حق په بل څه کښې ښکاره شويدى نو د هغې مسألى څخه يې رجوع کړېده*.

بيا علامه خجندى ليکى :

فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه.

هدية السلطان ص۲

*نو د اسلام دين يو دى نه پکښې دا سى مذهبونه شته او نه پکښې دا سى طريقې چې د هغى تابعدارې واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری ځخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة" .

مجموع فتاوی ص۱٦٤ ج۲۰

"هیچا ته دا روا ندي چي امت ته یو شخص وړاندي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندي د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چي یوه خبره ورته وتاکی او په هغې باندي دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت په دی اجماع کړیده چي دا کار د بدعتیانو دی چي یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندی او د امت په منځ کښي پری جدائي راوړي" .

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه ویخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاكلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا خيښي خبرې اخيستل کېږي او ځيني پرېښوول کېږي".

علامه ابن قيم په خپل كتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښي ليکي:

• "و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تاګلی شخص او د څانګړې شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼي او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه، وځي او څوک چې ور څخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدئي ګڼي. لکه د بېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان، قادریان، سهروردیان شاذلیان، تیجانیان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقلید چې د وې کوي لـه ینه د بره په کلکه وبره پکار ده»

علامه خجندی وائي:

• فيا أيها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذى فرض الله تعالى علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم مناوما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين. فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرئ أن قوله هو الصواب الذى يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل. هدية السلطان ص۱۳

• نو اې مسلمانانو! کله چې مونږ د یوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته
ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د
هغه منل فرض کړي دي، او مونږ پدې تقلید د
هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده
د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات
ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ده عذر څه وي چې خلک
به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله
صلی الله علیه وسلم څخه پرته د یوه ټاکلي شخص لپاره تعصب
وکړ او دائي نظر وچې دا د ده قول هغه حق ته رسیدلی
دي چې په مونږ دې تابعداري لازمه ده نو د وامامانو
څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی
داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه
ئې وویسته ښه ده کنه نو وبه وژل شي".
همدارنګه یو شاعر وائي:

ما الفرق بین مقلد فی دینه — راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها — أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی أعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوادعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل
نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه ړوند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچي د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لاروې روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښته ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅومره پورته الوزي خود تقليد مرغه دې ځکه په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

" وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله " .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او ددی دوارو د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوري د وحی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا". تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کښو تیارو د حقائقو څخه راانده کړیدی تردی چې دوی داسې خبرې کوي".

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائی :

" وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة ". فقه السنة ص١٣ ج-١

" په تقلید او د مذاهبولپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځیدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځیده ".

هدارنګه نورو ډیرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلی دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډیرنا پوهه اوجاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورو وارو مذهبونو مخالف دي ، او هیڅ یوه محقق داندې لیکلی چې هغوی مقلدین وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

« اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء » .

مجموع فتاوی ص ۲۰-۴۰

« بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې د يوه تاکلي شخص مقلدين نه وو » .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوی د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ... ل هم بلاشك ولا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن ... أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه اوبغض کوونکیه اوهغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده، ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدي نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائي د ایمان بوی میندلی وی.»

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالی په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي : « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابومحمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم ... على منهج للدين مازال معجماً

وما النور إلا في الحديث وأهله ... اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی څکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددين ترجماني کوي ، او کله چې تېه تياره شپه را وخېژي نو بيا ر ناښتسته دی مګر په حديثو کښې ده او په اهل حديثو کښې ده » .

۱ د اسلام يو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ	ولا تك بدعياً لعلك تفلح
ولذ بكتاب الله والسنن التی	اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم	فقول رسول الله ازكی وأرجح
ولا تك فی قوم تلهو بدينهم	فتطعن فی اهل الحديث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه	فأنت علی خير تبيت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدايت تابعداري وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامياب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده څکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دين څخه غافل دي او د اسې مه کېږه چې اهل حديثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټوله زمانه د غسې پاک عقيده وه نو ستا سهار او بېګا به په خير کښې وي » .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت اوغوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته يې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنې حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالى مونږ پدې مامور کړي يو چې د وحى تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحى تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارى کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هيڅ وېره او غم به پرې نه وي. الله تعالى فرمائى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغي نو چاچې زما د هدایت تابعداري وکړه په هغوی به نه ویره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فإما یأتینکم مني هدی فمن اتبع هدای فلا یضل ولا یشقی".

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغی نو چاچې زما د هدایت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آیتونو کښی الله تعالیٰ د هدایت تابعدار و ته زیری ورکړی چې د ضلالت، شقاوت، ویری او غم څخه به خلاص شي، او هدایت د وحی تابعدارۍ ته ویل کیږي او وحی عبارت د قرآن او حدیث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ". (الأنبیاء- ٤٥)

"ورته ووایه چې زه تاسو یواځې په وحی ویروم".

تفسیر اضواء البیان د مخکښنیو دوه آیتونو په تفسیر کښې داسې لیکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولا شك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسير اضواء البيان ص ٤٨٢ ج - ٧ ص ٤٨٣ ج - ٧

"په دې کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي شقاوت ، ویره او غم په قرآنکریم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشی کیدای چې د یوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهیږی چې په کومه مسأله کښې ده د چا تقلید کړیدی دا مشري په هغې کښې حق ته رسیدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې ده د الله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړیدی ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده د چا تقلید کړیدی د ده د هغه رایې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کیږي".

نو مونږ همدا وایو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چي دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چي یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چي د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ یوه ته وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چي وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چي دهغه ټولي خبري دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکی دامت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکي ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم نه بدي اوغواړي چي خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتابها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ایمان په امداد يانو ایښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دلیله په تهمت دا نوموړ ایښي دي ، او بیا مو دا نوموړنه کنځل ګرځولی دي او دا د دی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګی ساحر او شیطان په څیر دی ، والله چې دا اهل حدیثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخیستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حدیثو نه غیر د بل چا خبرې ومنی ، او هغوی د دغه دین چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي ۰

نوموړ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايي چې د الله تعالیٰ کتاب و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله علیه وسلم احادیث ومنئ او دا خبره دا سلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بیا ورسره څه دلیل نوي نو کله وائي چې دا وهابیان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او په دې نوموړنو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحیحې عقیدې او صحیح دین څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان یو یواځې قرآن او حدیث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هر چا وي مونږ یې منلو ته تیار نه یو نو که د غه رنګه خلکو ته تاسې وهابیان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ ببیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائې :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأنني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن ولا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة — اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث — في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا — أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه یدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی سره شریک نفي کوم نو دیوا څې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دکومې کومبزی نه امید کیدای شي او نه دکومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ور ترڅه سبب جوړیدای شي . همدا رنګه نه دکومې تیګې نه اونه دکومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداز نکړنه زه تعویذ ترړم اونه کوم بند ترړم او نه څه غاښ غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یو ائې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم اونه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وائې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعی وائې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې ؤ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحـل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي :

" يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا " .

(النسا - ۵۹)

" ای مؤمنانو ! دالله ومنئ اودالله درسول ومنئ - او دامیرانوچې ستاسونه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو دهغې رجوع الله اود هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله اود قيامت په ورځ ایمان لرئ ، داتاسولپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت " .

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله اود قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لرئ نو داختلاف په وخت کښې الله او دهغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن. دالله کتاب او دهغه د رسول سنت ومنل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشی، اختلاف د صحابه وُ ترمنځ هم پېښېږده. لکن کله به چې هغو ښه د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوې به د خپلو اویاد بل چا رایواواقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعدارۍ به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نواوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې داواقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمربن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کماذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قدمات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودريده او ولي ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه څلوېښت (٤٠) شپي غائب ؤ اوبيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسی بېرته راځي لکه څنګه چي موسى عليه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو خپي او لاسونه به غوڅ کړي چي وائي : رسول الله وفات شویدی » .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چي کله خبر شونو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها کور ته ننوت اوکله ئي چي وليدچي هغه وفات شوی . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه : هغه چپ نشو بيا ابو بکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بیائ وویل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حي لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیائ دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئاً وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښی رسولان تیرشوی دي . ایا که مړشو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځېده (مرتد شو) نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چي عمر رضي الله عنه دا آیت واورېده نو حیران شو او په ځمکې را پرېوته او وېئ ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورید نو سمدستي دخپلې رائي اوقول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندي يې ونه ويل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی ، هيڅ تأويل او تحريف يې ونكړ بلكې خپله خبره يې پرېښوده .

همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا راپيدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وويل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ٣١٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوريدلي دي چې : هرنبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حديث بيان شو او دليل پيدا شو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حديث يې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳٦)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدارنگه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښي دلوى فتنې والا به هغه قوم وي چې دين پرخپله رايه قياسوي دالله حلال به پرې حراموي او الله چې څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه خوک چې دخپلې رائې او خواهش پسې تللی دي د پر حرام يې حلال کړيدی او د پر حلال يې حرام کړيدي او دا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښې د پر زيات دی هرڅه کښې يې له ځانه تقسيم کړيدی چې دا حلال دي او دا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چې اکثره داسي وي چې هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به و ما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلک که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړي نو واخله او که په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۴ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سیوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې سنه پوهېږم».

عمر رضی الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نور خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".

عمر رضی الله عنه وائي:

اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښي له رأيي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها
و تفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن
یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د
سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو سترړی کړل
(یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو
ورڅخه وتښتېدل او دا ور ته شرم ښکاره شو چي کله
ورڅخه پوښتنه وشي او ووائي چي مونږ نه پوهېږو،
نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړ نو تاسو د غسي
خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چي په او سني عصر کښي ګورو هغه علماء چي د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دی دا ور ته شرم او عار ښکاری چي کله ور څخه پوښتنه وشي او دوی ووايي چي مونږ نه پوهیږو نو بی علمه فتوی ېې خلکو ته ورکړي او زیات خلك يې د الله تعالی د رالیږلي او غوره شوی دين څخه بل لور ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاری چي د حق تابعداری وکړي او د صحيح حديث لپاره خپله خبره پریږدی نو دين څخه يې داسي یو شی جوړ کړي چي د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع يې کړ فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلك يې هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندي به وروستي کلونه د تېرو کلونو نه ډېر بد تر راځي بيا يې وويل چي ستاسو غوره خلك او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص ٥٧ ج ١

«بيا به داسي خلك پيدا شي چي ټول د دين کارونه به په خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لوكان الدين بالرأی لكان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأيت رسول الله صلی الله عليه وسلّم يمسح علی ظاهر خفيه»

رواه ابو داود.

«که دين په رايه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې ور ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله عليه وسلّم ليدلای ؤچې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رايې رد کوی. او وائي چې که دين په قياس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندينۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله عليه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړيده.

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قياس پرېږدو.

عبد الله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأيه فليتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعين ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړی".

هدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دی جواب ورکړي او که نه ورته ودی وائي چې زه نه پوهيږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهيږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library